

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2019.G.22, 14 november 2019

Bladluizen in wintergranen – Toestand 12-13 november 2019: geen verdere uitbreiding maar te hoge aantasting voor de winter

SAMENGEVAT

De aantasting door bladluizen breidde afgelopen week gemiddeld niet meer verder uit. Lokaal kan dit echter wel nog het geval zijn. Het blijft noodzakelijk alle percelen wintergranen die niet (meer) beschermd zijn tegen bladluizen te controleren tot zolang de klimatologische omstandigheden gunstig blijven voor de activiteit van de bladluizen. De bladluiscontrole gebeurt best tijdens de warmste uren van de namiddag.

Percelen die nog niet beschermd zijn tegen bladluizen dienen prioritair gecontroleerd te worden. Percelen waar reeds een insecticidebehandeling werd uitgevoerd, dienen opnieuw gecontroleerd te worden wanneer de werkingsduur van de insecticidebespuiting naar zijn einde loopt.

Laat je niet verrassen door slechte weersomstandigheden waardoor de velden niet (meer) toegankelijk zijn om een insecticidebespuiting uit te voeren.

Tussen 10 en 13 november werden in Vlaanderen op 30 percelen waarnemingen omtrent bladluizen uitgevoerd. Zestien percelen wintergerst en vijf percelen wintertarwe zonder insecticidebehandeling werden geëvalueerd alsook acht behandelde percelen wintergerst en één perceel wintertarwe:

- in Limburg: Jeuk, Koninksem, Piringen, Sluizen, Wellen, Widooie
- in Vlaams-Brabant: Dilbeek, Holsbeek, Lennik, Tienen
- in Oost-Vlaanderen: Sint-Niklaas, Zingem
- in West-Vlaanderen: Helkijn, Houtem, Otegem, Poperinge, Zwevegem

WINTERGERST (zie tabellen blz. 2 en 3)

De bladluisdruk is de afgelopen week verminderd op de onbehandelde waarnemingspercelen! In het Vlaamse waarnemingsnetwerk is op de onbehandelde percelen wintergerst momenteel gemiddeld 21,4% van de planten bezet met minstens 1 bladluis. Dit varieert van 0% bezette planten tot 60% bezette planten.

De hoogste aantasting wordt waargenomen in Holsbeek (60%) met zaai op 3 oktober, tegelijkertijd het enige perceel waar afgelopen week nog een beperkte toename werd waargenomen (vorige week 54%). De situatie en de evolutie van de populatie verschilt dus zoals steeds erg van perceel tot perceel.

Twee waarnemingspercelen hebben een latere zaaidatum, namelijk tijdens de derde decade van oktober en vertonen een lage bladluisdruk: Poperinge 2 (zaai 24 oktober, 1 blad) 2,3% bezette planten en Widooie (zaai 25 oktober, 1 blad) 0% bezette planten.

Het aantal luizen per bezet plantje blijft constant. Gemiddeld worden 2 bladluizen per bezet plantje waargenomen. Dit zijn hoofdzakelijk ongevleugelde bladluizen. Het gemiddeld percentage gevleugelde bladluizen verminderde afgelopen week van 7,2% naar 2,9%.

Op de percelen wintergerst met insecticidebehandeling tussen 23 en 31 oktober is gemiddeld 0,9% van de planten bezet met minstens één bladluis. In Holsbeek (perceel met van bij de eerste telling de hoogste bladluisdruk) werd ook op het behandelde gedeelte (behandeling 26 oktober) een nieuwe toename vastgesteld van 1% vorige week naar 4% bezette planten deze week. Op de overige zeven behandelde percelen vertoonden vier percelen geen bladluizen en 3 percelen een bladluisbezetting tussen 0,3 en 2%.

WINTERTARWE (zie tabellen blz. 3)

De waarnemingen in onbehandelde wintertarwe gebeurden in Tienen, Burst, Sint-Niklaas, Houtem en Zwevegem. In Tienen (zaai 23 oktober) waar de tarwe net bovenkomt, worden nog geen bladluizen waargenomen. Op de overige percelen met zaai tijdens de derde decade van oktober (1^e blad) varieert de bladluisbezetting tussen 2,3% en 3,7%.

Op het perceel wintertarwe in Houtem met vroege zaai (12 oktober) ligt de bladluisdruk iets hoger en is deze niet meer verder toegenomen; 7,3% van de planten is bezet met minstens 1 bladluis. Door de bladluisbespuiting eind oktober is dit perceel momenteel vrij van bladluizen.

WINTERGERST: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemings- plaats	Zaadatum	12-13 november			4-5 november		28-29 oktober		21-22 oktober		Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	
Limburg											
Jeuk	28 september	uitstoeling	7,5%	1	uitstoeling	9,8%	begin uitstoeling	15,5%	1 blad	12,3%	Onbeschut langs suikerbieten en bos
Koninksem	11 oktober	3 blad	5,3%	1	3 blad	15,7%	1-2 blad	13,7%	-	-	Onbeschut langs maïsstoppel, vanggewas en gras
Piringen	12 oktober	2-3 blad	3,0%	2	2 blad	21,0%	2 blad	14,0%	1 blad	4,3%	Onbeschut langs maïs
Sluizen	12 oktober	-	-	-	-	-	2 blad	7,3%	1 blad	0,3%	Deels beschut langs gras, vanggewas en bos
Wellen	12 oktober	uitstoeling	16,3%	2	2-3 blad	24,5%	2 blad	16,3%	1 blad	0,3%	Beschut langs gras, vanggewas en bos
Widooie	25 oktober	1 blad	0,0%	-	-	-	-	-	-	-	Onbeschut langs maïsstoppel, vanggewas en gras
Vlaams-Brabant											
Dilbeek	13 oktober	2 blad	34,3%	1	1-2 blad	45,7%	opkomst	67,7%	-	-	Onbeschut, grenzend aan gras
Holsbeek	3 oktober	4-5 blad	60,0%	2	4 blad	54,5%	3-5 blad	43,5%	2 blad	55,0%	Grenzend aan gras en bos
Lennik	12 oktober	2 blad	54,0%	1	2 blad	40,0%	1 blad	46,0%	-	-	Onbeschut langs maïs
Tienen	15 oktober	3 blad	8,3%	3	2 blad	12,0%	1 blad	15,8%	-	-	Beschut, langs bos, gras en fruitplantage
Oost-Vlaanderen											
Sint-Niklaas	8 oktober	3 blad	1,3%	1	3 blad	7,0%	-	-	1 blad	21,8%	Grenzend aan boomgaard en vanggewas
Zingem	12 oktober	3-4 blad	55,7%	3	2-3 blad	73,7%	1-2 blad	68,7%	-	-	Onbeschut, langs maïsstoppel en maïs geoogst op 29 oktober 2019
West-Vlaanderen											
Helkijn	10 oktober	3 blad	36,3%	2	2-3 blad	50,8%	1-2 blad	34,5%	1 blad	7,5%	Onbeschut, langs gras en bieten
Otegem	5 oktober	4-5 blad	24,3%	2	3 blad	45,3%	2-3 blad	41,3%	1-2 blad	30,3%	Onbeschut, langs vanggewas en maïsstoppel
Poperinge 1	5 oktober	5 blad	10,7%	1	3-4 blad	16,3%	2-3 blad	27,7%	1-2 blad	6,3%	Onbeschut, langs maïsstoppel en suikerbieten
Poperinge 2	24 oktober	1 blad	2,3%	1	-	-	-	-	-	-	Onbeschut, langs maïsstoppel, suikerbieten en vanggewas
Zwevegem	5 oktober	4 blad	23,8%	2	3 blad	40,0%	2 blad	34,8%	1-2 blad	8,8%	Onbeschut, langs vanggewas met maïsstoppel in de buurt
Gemiddelde		21,4%			32,6%		31,9%		14,7%		

"-" geen bladluistellingen uitgevoerd

Interpretatie: Behandelingsdrempels: zie verder in dit LCG-Graanbericht

De behandelingsdrempels volgens Livre Blanc Gembloux, België zijn gebaseerd op virusdragende bladluizen (in de herfst: 5% bezettingsgraad met virusdragende bladluizen; op het einde van de vluchten bij het ingaan van de winter: 1% bezettingsgraad met virusdragende bladluizen). Momenteel zijn er geen gegevens bekend omtrent de virulentiegraad van de bladluizen in Vlaanderen. Volgens het recentste bericht van CePiCOP (Wallonië), wordt in Wallonië geadviseerd te behandelen vanaf een bezettingsgraad van 5% (Bron: CePiCOP-Actualité-Céréales 12 november 2019). Dit betekent dat 12 van de 16 opgevolgde LCG-waarnemingspercelen deze behandelingsdrempel bereikt hebben.

Op basis van de behandelingsdrempel volgens Arvalis, Frankrijk (10% bezettingsgraad met bladluizen) zijn momenteel 9 van de 16 opgevolgde waarnemingspercelen nodig te behandelen tegen bladluizen. Bij 5 overige percelen met een lagere bezettingsgraad zijn de bladluizen reeds meer dan 10 dagen aanwezig en is ook hier de behandelingsdrempel bereikt en is het nodig te behandelen.

WINTERGERST: percelen met insecticidebehandeling (zelfde percelen als hierboven)

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	<u>12-13 november</u>			<u>4-5 november</u>		Behandeling
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	
Limburg							
Sluizen	12 oktober	2-3 blad	0,5%	1	2-3 blad	0,5%	31 oktober: Karate Zeon, 50 ml/ha
Vlaams-Brabant							
Holsbeek	3 oktober	4-5 blad	4,0%	1	4 blad	1,0%	26 oktober: Sherpa 200 EC, 0,1 l/ha
Lennik	12 oktober	2 blad	2,0%	1	-	-	laatste week oktober
Oost-Vlaanderen							
Sint-Niklaas	8 oktober	3 blad	0,3%	1	-	-	25 oktober: Sparviero, 50 ml/ha
Zingem	12 oktober	3-4 blad	0,0%	0	2-3 blad	0,0%	30 oktober: Karate Zeon, 50 ml/ha
West-Vlaanderen							
Otegem	5 oktober	4-5 blad	0,0%	0	3 blad	0,0%	23 oktober: Karate Zeon, 50 ml/ha
Poperinge 1	5 oktober	5 blad	0,0%	0	3-4 blad	0,0%	30 oktober: Karate Zeon, 50 ml/ha
Zwevegem	5 oktober	4 blad	0,0%	0	3 blad	0,0%	23 oktober: Karate Zeon, 50 ml/ha

WINTERTARWE: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	<u>12-13 november</u>			<u>4-5 november</u>		<u>28-29 oktober</u>		Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	
Vlaams-Brabant									
Tienen	23 oktober	opkomst	0,0%	0	-	-	-	-	Onbeschut langs gras, vanggewas en fruitplantage
Oost-Vlaanderen									
Burst	26 oktober	1 blad	3,7%	1	-	-	-	-	Onbeschut, langs weide
Sint-Niklaas	24 oktober	opkomst-1 blad	2,8%	3	-	-	-	-	Grenzend langs gras, vanggewas en wintergerst
West-Vlaanderen									
Houtem	12 oktober	3 blad	7,3%	1	2 blad	12,5%	1 blad	9,50%	Onbeschut, langs maïsstoppel
Zwevegem	24 oktober	opkomst-1 blad	2,3%	2	-	-	-	-	Onbeschut, langs vanggewas

WINTERTARWE: percelen met insecticidebehandeling (zelfde perceel als hierboven)

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	<u>12-13 november</u>			Behandeling
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
West-Vlaanderen					
Houtem	12 oktober	3 blad	0,0%	0	31 oktober: Fury 100 EW, 100 ml/ha

BEHANDELINGSDREMPELS

- **De behandelingsdrempel volgens Livre Blanc "Céréales" (Gembloux, België)** is verschillend naargelang het moment/tijdstip (Bron: Livre Blanc "Céréales" – september 2014, Université de Liège – Gembloux Agro-Bio Tech, België):
 - op het einde van de vluchten (ten laatste half november) bij het ingaan van de winter ligt de behandelingsdrempel veel lager dan in de herfst (in de herfst: bezetting vanaf 5% virusdragende bladluizen), namelijk **vanaf het moment dat 1% van de planten bezet is met virusdragende bladluizen**, m.a.w. 1 plant op 100 planten bezet met minstens één virusdragende bladluis. Een "winter" impliceert een winter met voldoende winterse weersomstandigheden.
Volgens het recentste bericht van CePiCOP (Wallonië) van deze week, wordt er in Wallonië geadviseerd te behandelen vanaf een bezettingsgraad met 5% bladluizen (Bron: CePiCOP-Actualité-Céréales 12 november 2019).
 - op het einde van de winter wordt een bladluisbehandeling aanbevolen **vanaf het ogenblik dat er levende bladluizen aanwezig zijn**, ongeacht hun aantal. Na de winter kan het vergelingsvirus namelijk zeer snel uitbreiden en leiden tot belangrijke schade, zelfs bij aanwezigheid van zeer weinig virulente bladluizen.
- **De behandelingsdrempel volgens Arvalis (Frankrijk)** adviseert de bladluizen onmiddellijk te behandelen van het ogenblik dat **10%** van de planten bezet is met minstens één bladluis. **Bij een lagere bezettingsgraad dan 10% wordt er geadviseerd te behandelen wanneer de bladluizen meer dan 10 dagen aanwezig blijven wat ook het % aangetaste planten is** (Bron: Arvalis, Institut du végétal, Blé tendre d'hiver, Orge d'hiver, Variétés et interventions d'automne 2019-2020, Région Hauts-de-France).

Men dient echter behoedzaam te zijn met het feit dat vanaf de tweede helft van november de kans om een behandeling in goede omstandigheden uit te voeren doorgaans vermindert omwille van ongunstige weersomstandigheden en het moeilijk of niet toegankelijk worden van de percelen.

Uitgebreide info omtrent "[Bladluizen, overdragers van het dwergvergelingsvirus tijdens de herfst en het vroege voorjaar in wintergranen](#)" is raadpleegbaar op de LCG-website (www.lcg.be), met onder meer:

- bevorderlijke factoren voor de aanwezigheid van bladluizen
- gewasbespuiting: productkeuze en behandelingsmodaliteiten
- werkwijze bladluistellingen in wintergranen te velde

Een overzicht van alle insecticiden erkend voor de bestrijding van bladluizen, overdragers van het dwergvergelingsvirus in wintergranen is raadpleegbaar op [Inagro's gewasbeschermingsapp](#).

VOLGEND EN LAATSTE BERICHT: 20 november 2019

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, Team Voorlichting

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, te Gent en Leuven
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep plant en gewas, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas
- Proefcentrum Herent/Provincie Vlaams-Brabant